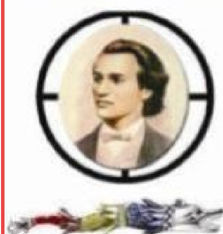
Cotidian on-line

BASARABIA LITERARĂ
Societatea Scriitorilor Romani din Basarabia

MOLEO DAVA- CETATEA CARE A DAT NUMELE MOLDOVEI

decembrie 22, 2011

Ungureanu Viorel, prof.univ.dr.ing., Universitatea din Bacău, e-mail: uviorel@ub.ro

(DIN CONTINUTUL TABLITELOR DE LA SINAIA)

In unele dintre tăbliţele de la Sinaia este menţionată cetatea Moleo Dava sau cetatea geţilor sciţi situată în ţara Mon Gato în care a fost mare preot Deceneu şi, care, a jucat un rol important în istoria acestor locuri. Importantul rol politic, militar şi religios este scos în evidenţă de traducerea şi interpretarea tăbliţelor al căror conţinut este legat de evenimente care au avut loc în legătură cu această cetate şi ţinutul înconjurător. Informaţiile, conţinute de tăbliţele de la Sinaia în legătură cu cetatea Moleo Dava, nu pot fi neglijate pentru buna cunoaştere a istoriei acestor locuri.

In a sa "Cronică getă … " [1] publicată de Dan Romalo există şi câteva tăbliţe în care se face

referire la o anumită cetate numită Moleo Dava. Astfel, din placa cu nr. 117 redată în fig. 1, preluată dintr-o publicaţie de pe Internet. Textul original, transliterat cu caractere latine şi despărţit în cuvinte, are următorul conţinut:
în rândul de sus: SAR GETO MOLE DAVIO SAKO TO; în coloana din stânga avem următorul conţinut: O BADA BASOTIDO BISCA SEITO NA GO ETLO DYO FALANGEO CEO SAPTAYO SNECIO. DAVIKO KOTOPOLO CENYO; iar în coloana din dreapta avem: DO GEO HABEN KASA TO ZOT ARAMIKO, ZAMOLXIOY, KO PODYHE JEOY OVOY OH APO (S)SYE, APOLO SOY. Pentru textul astfel despărţit în cuvinte, se poate obţine următoarea traducere:
în rândul de sus: ţara getilor Mole Davio a luat-o în stapânire; în coloana din stânga: văzând preotul (sau slujitorul) altarului care era pe scaunul (sau la postul) său acele divine falange a fugit pe furiş.
Al cetăţii mare preot (De)Ceneu;

în coloana din dreapta: apoi, oamenii (sau pământenii) au pus pe domnul aramicilor (sau aramilor), pe Zamolxis, cu ultima suflare a unei oi vii de la Apa Sfântă, Apolo să fie (sau să-l reprezinte).

Fig. 1. Luarea în stăpânire a cetăţii Moleo Davo de către falangele lui Boerobisto.

In textul original "S"-ul de la începutul antipenultimului cuvânt, probabil a fost imprimat din greşeală de două ori, motiv pentru care l-am încadrat între paranteze, şi cred că nu trebuie luat în considerare.
In traducere am respectat, în mare măsură, ordinea cuvintelor din textul original. Din conţinutul textului se pot obţine mai multe informaţii: In primul rând, se poate constata că Deceneu era mare preot la Moleo Dava atunci când aceasta a intrat sub

stapânirea lui Boerovisto. Nu este, totuşi, clar dacă cel care a fugit pe furiş la venirea armatelor gete a fost însuşi Deceneu sau un subaltern al acestuia. După cum vom prezenta mai jos, Deceneu a fost repus în funcţie de Boerovisto tot la Moleo Dava, apoi mai este menţionat la Genucla şi, în final, mare preot la Sarmigetusa. Din coloana din dreapta, mai aflăm că Zamolxe era domnul aramicilor şi că îl reprezenta pe Apolo sau că era însuşi Apolo. Prin aceea “ultimă suflare a unei oi vii” se înţelege că este vorba de un ritual prin care a fost sacrificată o oaie în cinstea lui Zamolxe şi, implicit, a lui Apolo. Insă, nu numai informaţia textuală este importantă în acestă placă (ca şi în celelalte): în colţurile de sus se poate vedea chiar şi cum arăta cetatea Moleo Dava privită din două direcţii opuse. Este remarcabilă acurateţea cu care au fost realizate cele două vederi şi se poate vedea că a fost prevăzută cu două porţi, de mărimi diferite, pe cei doi pereţi opuşi, astfel încât pentru a trece de la o poartă la alta, prin interiorul cetăţii, aceasta trebuia traversată pe diagonală. De asemenea, se poate remarca existenţa unui turn înalt în interiorul cetăţii. Pe unul din pereţii laterali se poate observa o construcţie care ar putea avea rolul de templu cu o formă ca aceea prezentată în cartuşul central. Este remarcabilă, de asemenea, imaginea unui cal (probabil în relief) pe unul din pereţi. In figura 2, este prezentată o imagine mărită a cetăţii şi a lui Deceneu.

Fig. 2. Imagini ale Moleo Davei şi a lui Deceneu.

In colţul din dreapta jos se poate remarca imaginea unui şarpe încadrat într-un triunghi şi a unui bovideu încadrat într-un dreptunghi. In corelaţie cu textul din coloana din dreapta, se poate presupune ca imaginea şarpelui încadrat în triunghi îl simbolizează pe Zamolxe iar imaginea bovideului (poate un bour) este o reprezentare simbolică a lui Apolo. Este remarcabil faptul că, până în ziua de astăzi, stema Moldovei este reprezentată de un cap de bour.

In colţul din stânga jos, al plăcii cu nr 117 din cartea lui Romalo se poate observa că este vorba despre figura unui bărbat relativ tânăr, cu o privire impunătoare, având pe frunte imaginea unui cap de bour, iar textul din apropiere arată că nu poate fi vorba despre altcineva decât de însuşi Deceneu, a cărui imagine este prezentată mărită în figura 2

dreapta. Aceeaşi figură se poate vedea şi pe placa cu nr. 42 din cartea lui Romalo prezentată în figura 3.

Fig.3. Armatele lui Dromihete la Poltava.

Trebuie arătat că şi pe această placă este prezentată în jumătatea sa inferioară aceleaşi vederi ale Moleo Davei cu următoarea explicaţie conţinută într-un chenar: SAR MOGATO / DAV SKYT GET. In traducere: ţara (ţinutul, stăpânirea sau domnia) Mogato, cetatea geţilor sciţi. De aici se poate constata faptul ca zona geografică în care se găsea situată cetatea Moleo Dava se numea Mogato (sau Mon Gato după cum apare pe alte plăci) iar locuitorii săi erau geţii sciţi. Textul original are următorul conţinut obţinut prin transliterare cu caractere latine: DOPA KAPO DYO ZABELIO AYO SORSO SERINA, GLOTO ARMOSA DAV SIRMIO DROMIHTO KROMOS POLTAVIO, LINATO IS ORAHA CIO, ORVSY SEGETA BRENOS DE NOS GETO. In acest text, spre deosebire de altele, cuvintele sunt despărţite prin intervale, astfel încât nu sunt dificultăţi legate de despărţirea textului în cuvinte cu excepţia ultimilor două la care, probabil, autorul nu a mai avut răbdare să o mai facă.

In traducere textul are următorul conţinut: După capul (adică după voinţa) zeului Zabelio, care este sursa (izvorul) păcii, mulţimea armatei cetăţii Sirmium a lui Dromihto întăriturile Poltavei, puse la linie (aliniate) din (lemn de) nuc, arse (au fost) de săgeţile aprinse ale geţilor nostri.

In rândul de jos apare scris următorul text: KO SRA SARMI(ge)TIOSA TOPO. Pentru care se propune următoarea traducere: ca să fie la Sarmigetusa afişată (prezentată sau expusă).

In legătură cu această placă, trebuie făcute câteva observaţii:

– In primul rând, după informaţiile date de Romalo

în cartea sa, această placuţă există în două exemplare identice. Intrucăt prin tehnologia de obţinere prin imprimare pe foi de tablă sau prin imprimare pe un material relativ moale pentru obţinerea unor forme pentru turnare, nu se pot obţine două exemplare identice, rezultă că cele două exemplare sunt de fapt copii după un original unic. Aşa se întâmplă atunci când se efectuează astfel de lucrări, din greşeală mai apar şi unele copii în plus.

– Pentru a realiza poansoanele necesare pentru imprimarea celor două vederi ale cetăţii Moleo Davo, autorul a trebuit să le poată observa direct, rezultă că ele au fost realizate chiar la fosta cetate Moleo Davo poate chiar de însuşi Deceneu sau de nişte subalterni de ai lui sub îndrumarea sa. Aşa s-ar explica şi rostul indicaţiei din ultimul rând conform căreia tableta trebuia să fie expusă la Sarmigetuza, pentru ca şi cei de acolo, să vadă, printre altele, şi cum arăta această cetate.

– Dacă avem în vedere conţinutul textului şi reprezentarea lui Deceneu şi a cetăţii geţilor sciţi, adică a Moleo Davei, se pune întrebarea: ce rost a avut reprezentarea acestei cetăţi în contextul legat de armata din cetatea Sirmium şi arderea Poltavei în timpul lui Dromihete? Trebuie avut în vedere că cetatea Sirmium este situată în Panonia Inferioară, la sud de Dunăre, iar Poltava în vestul Ucrainei de astăzi. O explicaţie posibilă ar fi că Moleo Dava a fost capitala lui Dromihete sau doar că tableta fiind confecţionată la Moleo Dava, realizatorul ei a fost influenţat de locul în care se afla.

In completarea celor prezentate mai sus, se dă mai jos traducerea plăcii cu numărul 118 din cartea lui Romalo, prezentată în figura 4, realizată, probabil, de un preot cărturar admirator al lui Boerovisto, după înlăturarea acestuia de la putere: textul original are următorul conţinut obţinut prin

separare în cuvinte şi transliterare cu caractere latine: NIPRO CIO VIO LASE KORIO DY DAVO GET, RIPENTRI GANIO GERIO MIONZO VIO FACTIO SEYNDO ON INTRY KUE BOEROBISTO REUNERO DU ANTONEU POESTA DABO GET. SI ILO BERTO ON SONTA LU ELO BOEROBISTO SO REPUSO CENIO SESTA SESENU, SA NOBALIO BOEROBISTO SO SORE MESO ON KOPONO SAR MON GATO LUTUMO TIPO CENIO RIOM TO. LE SEY NOBALIE DAVIKO. ….

Fig. 4. Boerobisto îl repune în fiuncţie pe Deceneu.

Pentru textul astfel despărţit în cuvinte, se poate obţine următoarea traducere: Oricine vrea să înţeleagă (sau să citească) inima cetăţii geţilor, cu remuşcări va câştiga a cerului bunăvoinţă (iertare) văzând faptele care povestesc despre cum Boerovisto l-a întâlnit pe Antoniu la cetatea Poesta a geţilor. Dacă ai lui sfetnici au fost la Boerovisto cu refuzul ca (De)Ceneu să stea aşezat în scaun, înălţimea sa, Boerovisto cu soare (adică cu bunăvoinţă) a mers la templul din Sar Mon Gato (adică la templul de la Moleo Dava) pe supăratul şi furiosul (De)Ceneu să-l pună la loc. Aceasta spun mai marii cetăţii …
In continuare, în partea de jos a plăcii sunt redate simboluri de tip "tamga" care reprezintă clanurile "mai marilor cetăţii" care atestă cele scrise de către autor în această placă.
Boerovisto este numit "Inima cetăţii geţilor", iar după aluzia la fapte şi situaţii cunoscute în epocă, care au avut loc la întâlnirea dintre Boerovisto şi Antoniu, se arată că, deşi sfetnicii lui Boerovisto nu au fost de accord ca Deceneu să mai fie în continuare mare preot, Boerovisto s-a dus la templul din ţara Mon Gato, adică la Moleo Dava şi, l-a reaşezat pe Deceneu în funcţie. Informaţiile din

această placă le completează pe cele din placa cu numărul 117, prezentată în figura 1.

Fig. 5. Enumerarea reprezentanţilor lui Boerobisto pe întinsul stăpânirii sale
şi a lui Zuraseo la Moleo Dava.

In placa cu numărul 120, (figura 5) care conţine o enumerare a posesiunilor lui Boerovisto cu numele generalilor sau reprezentanţilor săi pe întinsul stăpânirii sale, hiliarh la Moleo Dava este menţionat Zurasie (sau Zuraseo) . Apoi, într-o placă prezentată la pagina 290 a cărţii lui Romalo, sunt descrise unele evenimente care au avut loc după înlăturarea lui Boerovisto, în care se vorbeşte despre Zurasie şi Moleo Dava. La partea superioară, din cetatea Moleo Dava este prezentat numai turnul din interiorul cetătii. Imaginea plăcii reprezentată în figura 6 a fost îmbunătăţită deoarece informaţiile pe care le conţine sunt foarte importante întrucât menţionează de două ori numele cetăţii Moleo Dava în contextul evenimentelor de după înlăturarea lui Boerovisto de la putere.

Fig.6. Zuraseo s-a dus la Rosyeno, conducătorul sciţilor, pentru ajutor în alungarea
romanilor de la Genucla.

Textul despărţit în cuvinte are următorul conţinut: ZURASEO, ON TYN PYENO POE ROSYENO HOMY CO HIV SKITO LONGUE MOLIIO DAVO. ON SONTO ESBEO MONGO EACIINO ON CETA SOE DEGINO DAVO SKITO FACINDO KIIBEZO EOM KONE DE BOICERO SO IPENGO POE RVMIONO YCEO PORCE NA PATRIDO DAVO. ROSYANO RVPONDEO KUE DU ZURASYO SO SORCEVESOE. BRETERO YSTRYO ON TRAKIO SOE VNDYNO PASOE, PUE RVMYONO, NIDOE

PARCIYO, POHON DOE SKYTO BOYESO. GIINOE PASOE LO ELIAV TOA SO EDO ACINO ON MOLYO DAVO HRO NOSO DUE LO ZAMOLXIY. KOTOPOLO ADANEYSE.

Pentru textul astfel separat în cuvinte s-a obţinut următoarea traducere: Zuraseo, el însuşi a plecat către Rosyeno ca să vină cu ai săi sciţi în lung (până) la Moliio Davo. Ei l-au luat şi pe Mongo Eacino în ceata a lor săi însoţitori la cetatea sciţilor ca să facă eschibiţii (demonstraţii) cu al său cal ca boicerii (războinicii cerului) să-i împingă (să-i alunge) pe acei romani care au pus tabăra în părinteasca cetate. Rosyano i-a răspuns lui Zuraseo cu entuzuasm (bunăvoinţă). Fraţii Istrul în Tracia ale sale valuri au trecut, apoi, romanii, golind (părăsind) tabăra, pace au dat războinicilor sciţi. Tovarăşii au trecut să-şi vindece (aline) rănile tuturor acelora mergând împreună la Molyo Davo hrană (jertfe) ducând lui Zamolxiy. Mare preot Adaneyse.

Textul este însoţit în partea stângă de imaginea armatei scite cu explicaţia ARMOZO SKITO (armata scită), cei doi comandanţi, Zurasie şi Rosyano sunt prezentaţi faţă în faţă cu explicaţia ZURASEO LO X ROSIANO SKITO (Zuraseo la hiliarhul Rosiano al sciţilor), în partea din dreapta este prezentată armata geţilor, iar călăreţul singuratic din mijlocul plăcii este, îndemânaticul Mongo Eacino care l-a impresionat pe Rosyano ca să accepte să vină în ajutorul lui Zuraseo. Din păcate nu este dat numele catăţii sciţilor unde domnea Rosyano, aceasta ar putea fi Polta Dava. Evenimentele au putut avea loc după înlăturarea lui Boerovisto de la putere când romanii şi aliaţii lor din Tracia l-au obligat pe Zuraseo şi pe marele preot Dapigeu să părăsească Genucla şi să treacă Dunărea în nord. A urmat alierea cu Rosyano şi alungarea (temporară până la urmă) a romanilor. Această menţionare a Moleo Davei este ultima, în ordine cronologică, din

conţinutul tăbliţelor de la Sinaia, ea nu mai apare nici în textele din timpul lui Decebal şi nici pe harta întocmită de geograful Ptolemeu în sec. I-II e.n. După cum apare menţionat la sfârşitul textului, această tabletă a fost realizată probabil de marele preot Adaneyse.

Fig. 7. Asediul Genuclei.

Alte amănunte privind desfăşurarea ostilităţilor de la Genucla sunt date în placa cu nr. 3 a cărţii lui Romalo prezentată în figura 7. Textul original are următorul conţinut:
ΩP SARO NIH IHΩ, MAMA HO NOYIH ZIM ZO HAM AREN LO INEIEA HΩ ZOMΩN SHITO ΩI HRAMIO DAVI, MIA ZOL GhETO AIO ISTRIEO AH PIKEO. ISTRIEO ΩENO IH TAMARO BISO SIMPΩ IH NEΩ NIH HAIEM.
A SO RATO, ANO, IH ZENO DEO ΩPOI HAMESTAI MOIHSO NΩZOM DIE KAPISEN TALIMAHO ZO IH, A LO MΩN SIRO DIM PΩIHO, DAVEAH ZIDOI NIH ATEO AS SΩ NIGΩ FΩ AN. DOH A ZIEIKO KROIM, DEFIHO ΩN IE Z(EI)EMΩ NM ZΩR(A)ZIEO IS OISO MLOIH AMON, NIHEO ISEO. GΩNIPA TO, FAHO LΩ NEO KO MOGEO FO IZ H APEO ZANOE AH, DIE TEIRA HO GhETO SAFEO EH KΩ SHITOI
Textul separat în cuvinte, poate fi tradus astfel:
Din ţara lor plecând, mama cu ale noastre de iarnă bagaje, împreună cu răniţii sciţi de la apărarea cetăţii, mii de geţi, în apele Istrului de pe mal (au) picat (căzut). Ale Istrului valuri pe ei i-au cufundat (tras) în adânc înecându-i lângă a lor casă. La rândul lor, după un an, ai lor fii care înapoi au venit cu putere ducând pe Kapisen Talimaho cu ei, pe a lunii lumină (a unei) dimineţi liniştite, ale cetăţii ziduri pe ei îi aşteptau ca şi cum nimeni nu a fost plecat. Apoi, la asediul zidurilor, apărătorii de la locul lor auzind

numele Zur(a)zieo din pieptul tinerelor inimi, nimeni nu a ieşit (la apărarea zidurilor). Gonindu-i le-au făcut lor, cu puternice forţe de la ale apei frumoase (apeO ZANOe) maluri aceleaşi necazuri pe care geţii le-au suferit cu sciţii

In cartuşul din partea de jos, în stânga , avem:

POR SENOI HAP SΩTI HILO ZIMO GhETO. Adunarea celor o sută de mari bătrâni ai pământului getic.

In jurul portretului: TO MATO ZΩR(A)SIEO. Marelui Zuraseo.

In dreapta: DΩ ON PO HASIM KORS. Către el cu fierbinţi inimi.

După cum se poate constata, informaţiile din această placă le completează pe cele din placa anterioară fiecare fiind imprimată de autori diferiţi, prima putând fi atribuită marelui preot Adanayse iar cealaltă celor o sută de mari bătrâni înţelepţi de la Genucla. Cele două plăci sunt imprimate cu caractere diferite fapt care confirmă realizarea lor de către autori diferiţi. In conţinutul plăcii mai apare o informaţie importantă care se referă la faptul că cei care au eliberat Genucla erau, în cea mai mare parte, luptătorii lui Zuraseo de pe malurile Ozanei (APEO ZANOE), fapt care dă o indicaţie clară despre locul în care s-a aflat cetatea Moleo-Dava.

O indicaţie despre locul în care ar putea fi situată această cetate se poate obţine din placa cu nr.21 (figura) a cărţii lui Romalo, în care este prezentat palatul lui Boerivisto de la Sarmigetuso care are în colţul din stânga-sus indicaţia: STRATOY LO MOLYO DAVO – Calea (drumul) spre Moleo Dava. Dacă se orientează placa cu partea superioară spre răsărit, atunci Moleo Dava ar fi situată spre Nord-Est faţă de Sarmigetuza, adică cam spre zona râului Moldova de astăzi. Acum, apa Moldovei curge liniştită, dar, probabil că, în urmă cu mai bine de 2000 de ani a surpat cetatea aflată pe unul din malurile sale căreia

i-a luat numele şi i l-a dat, apoi, şi statului medieval Moldova. Motivul pentru care nu este menţionată de Ptolemeu este că pe timpul vieţii acestuia deja nu mai exista, la fel ca şi alte cetăţi menţionate în timpul lui Boerovisto în tăbliţele de la Sinaia.
Alte informaţii importante despre cetatea geţilor sciţi se găsesc în placa cu nr. 25 a cărţii lui Romalo, prezentată în figura 9. La transcrierea textului acestei plăci cu caractere latine l-am păstrat pe "Ω" din textul original,

Fig.8. Palatul lui Boerobista cu indicarea direcţiilor spre principalele cetăţi şi ţinuturi ale stăpânirii sale.

Pentru a evita confuzia cu litera "O" care apare şi ea în text şi ar putea duce al pierderea unor informaţii prin echivalarea lor forţată, este posibil ca O din cuprinsul textului să corespundă sunetului "u". In partea de sus a tăbliţei avem: SABELO YAO GEO TAYEO OY RAMO DACIOE SAR MON GATO-D-S-Ge. In traducere textul are următorul înţeles: Sabelo (zeul) pe oameni i-a taiat în hotarele a Daciei Sar Mon Gato- Cetatea Getilor Sciti.
In corpul principal al tăbliţei, avem:
KAIOY ANTΩNIIEOY XILIARHIIOY RIOMIΩNO ON SOTISO DE GEΩ BASTARNO RETERO DOYNY DAVO GEO ΩN CENTINEA ZOLΩ OY RAMO DAVO SIIΩN NIITRΩ TAΩ EYO RAM SARMONGATOE-D-S-Ge-.

Fig. 9. Boerobisto după ce citeşte despre faptele atlanţilor,
îl învinge pe Caius Antoniu la Cetatea Geţilor Sciţi.

RIOMYNO ΩNCERII ZOE TAPYEΩ-BΩEROBYSETΩ A TIICIEATO CEΩ SYE O MONTOES HΩ CETEΩ FAHTΩE ATLANTΩ ON KOMPEOY GE SAR SIHTO LΩGO, POY RIIOY ARMΩSO RIOMYΩNO GIEΩ A EBOHIA.

+++++++++++ SAR CERY, +++++++++++- SΩ DEZ EYΩ BΩEROBYSETΩ LEBO GEΩ ARMΩSO, +++++ CIΩT OPERY, ++++- LARII SYRE, +++++++++ SAR CERY HALII ZIKO. LΩ RIRE TERII- RYOMIΩNO A SΩ ON HOY TΩCE PRINDERΩYMOE AO TΩCEO FEZE LEOY GEO ΩN ZIDOYE NOBALY TIHO MATO. BΩEROBYSETΩ SΩ GECIYO LΩSY STASO HOE TRASOYE GE LO ΩN FYLO SOLIIO. KOTOPΩLIΩ MAERO BERO A TEMNII ZOE BΩYOY ON SΩ PIO LO YE-K-CENEOY. ON SARMYGETOYZO-ZABELO-RYOM-BAS. DABΩ GETO.

In traducere se poate obţine următorul text:

Caius Antonius, generalul romanilor, insotit de oameni bastarni au ajuns la a Doinei Cetate a pamantenilor la cinci zile de hotarul cetatii asezate la interiorul întretaierii a apelor braţe ale Sar Mon Gato Cetate a Getilor Sciti. Romanii au continuat rătăcirea lor – Boerobyseto a învăţat cele sfinte în munţi citind (despre) faptele atlanţilor la templul Geei ţara celor şase cuvinte, apoi, rândurile armatei romanilor le-a zdrobit. +++++++++++ (trimişi) în împărăţia cerurilor, +++++++++++- au fost în faţa ochilor lui Boerbyseto în stanga a pamantenilor armate +++++ ciungi facuţi (ciungiţi), ++++- sugrumaţi (laringe strâns), +++++++++ (trimişi) în împărăţia cerurilor prin taierea gâtului; în al treilea rând- romanii (care) din a lor însăşi voinţă s-au lăsat prinşi, toţi au fost făcuţi oameni legaţi pe a Sido-ei nobil Tico stăpânire. Boerbyseto cu ale geţilor pierderi a dat ordin ferm să fie trimişi la Geea în pământul natal. Marele preot al marilor pivniţe i-a îndemnat pe luptătorii vii să bea la însuşi – K (marele preot) – (De)Ceneu. La Sarmigetusa, Zabelo (este) din nou împăratul cetăţii geţilor.

Placa conţine câteva informaţii interesante: mai întâi, că cetatea geţilor sciţi (Moleo Dava) era situată la cinci zile de mers faţă de Cetatea Doinei (sau a cântecului, probabil identică cu Poesta Dava); apoi,

cetatea geţilor sciţi era situată la interiorul întretăierii braţelor de apă din ţara Mon Gato, însă, cea mai interesantă informaţie se referă la faptul că Boerobista a citit despre faptele atlanţilor, în munţi, la templul Geei în ţara celor şase cuvinte. Tara celor şase cuvinte ar corespunde cu Sar Mon Gato Dav Skit Get, dar unde era templul Geei din munţi?

In partea din dreapta-jos este prezentat acelaşi turn ca şi în partea superioară a plăcii din figura 6 şi reprezintă cetatea Moleo Dava. In partea de mijloc, este prezentat un calăreţ care este însoţit dedesupt de un simbol de tip "tamga" care era present şi pe steagul tătarilor (cu galben pe fond albastru), foarte probabil, călăreţul îi reprezintă pe bastarni care erau, în acel moment, aliaţi ai romanilor şi erau strămoşii tătarilor. In partea din stânga-jos este reprezentat, neclar, un templu care ar putea fi cel în care a citit Boerobisto despre faptele atlanţilor.

O menţionare a unui loc numit Mon Gato (nu a ţării Mon Gato) apare în una din plăcuţele realizată cam pe la sfârşitul domniei lui Decebal probabil de către marele preot Petosio şi prezentată în cartea lui Romalo cu nr. 35.

Fig. 10. Zeus s-a plimbat de două ori prin ţara geţilor.

Textul original, al plăcii prezentate în figura 9, are următorul conţinut: DE TYCE MOTOE PETOSO KOTE-POLEO DABO GETO CEO DO AZER FIO HOY CEO APLO KARO, LO DIEO ZOEO SOEON DO YREZO PO POESTO DABO GETO. TRASOY SO YPENTO DE NOEOY ON KOPONO D(E)OY ZABELO ON KARLO TO MONGATO GETO SOYPTEO- M.E'DAPIGEO- M.E. ZOYRASEO- KOTOPOLEO 'A DANEOY. TI PARB GEOY HO NIPE GhISEO OYGhENO, PILON ITOE ZOEOY. X AHO OY NATH.

In traducere, se obţine următorul text: De învăţat vorbele lui Petoso mare preot al cetăţii geţilor, aceea către a lui Azer fii, care pe acel Aplo (Apolo) l-au îngrijit, divinul Zoeo a fost la plimbare prin a Poesto Davo a geţilor. Insărcinarea !? s-a întâmplat din nou la templul divinului Zabelo la locuitorii din Mon Gato a geţilor, au spus (şoptit) – M.E.Dapigeo-M.E.Zoyraseo-marele preot 'A Daneoy. + în aceea parte a pământului unde Nipe îşi duce (curge) ale sale valuri, cu picioarele (sale) a mers Zoeoy; x acolo m-am născut.

In esenţă, Petosio spune că Zeus a fost pe pamânt de două ori: o dată în zona cetăţii Poesta Davo şi a doua oară în ţinutul Mon Gato. In medallion sunt reprezentate cele trei personaje Dapigeo, Zuraseo şi marele preot A' Daneoy, care au atestat plimbarea lui Zeus prin ţara geţilor.

După cum s-a putut constata, cetatea Moleo Davo este menţionată în corelaţie cu Sar Mon Gato, ţara Mon Gato. Pentru a nu exista confuzii trebuie menţionat că "sar" se referă la o zonă geografică şi poate fi tradus prin ţară, ţinut, regiune, stăpânire, etc. Referirea din documentele istorice la apa Sargeţiei trebuie interpretată ca fiind apa care curge prin ţara geţilor, deci nu ca o denumire a unei ape anume. Referitor la celelalte două cuvinte, ele pot fi traduse ca fiind al Lunei Pisoi sau Pisică. Adică, Mon Gato ar înseamna "Pisica Lunii". Totuşi, fac precizarea că Mon Gato vine, de fapt, de la Mont Gato care înseamnă Muntele Pisicii şi este unul din numele pe care le-a avut muntele Ceahlău. In unele limbi romanice şi în limba gracă prin "gato" se înţelege pisică, pisoi, motan etc. Insă aceast pisoi sau pisică care a dat numele vechi al unei părţi din Moldova, înainte de a-l prelua pe cel de la fosta cetate, nu este chiar o pisică oarecare:o imagine probabilă a unui asemenea pisoi se poate vedea din figura 11.

Fig. 11. O imagine posibilă a unui “gato” –
Pisică a Lunii.

Nu putem încheia această lucrare fără a aborda semnificaţia denumirii “Moleo Davei”. Este evident că este vorba despre cetatea Moliei, dar ce înseamnă aceasta? In limba italiană molia (se scrie moglia) înseamnă soţie. Printre ţăbliţele publicate de Dan Romalo există şi placa cu nr 18 (figura 12) în care este prezentat acelaşi templu ca şi cel din figura 1 în care se face referire la Moleo Dava. Placa din figura 12 are următorul conţinut: FACSO ZESA MARIKO KO KOMPO SO FII ESEPO A ZISO ON TIOTE A SO KRO “STE REDO TO FILO MYO SATO KAP DIO CISO”. DAVIKO FYOSKO …..
O traducere ar fi posibilă astfel: Bandajul (moaştele sau mumia) zeiţei Maria cu templul fiilor săi înţelepţi a zis în toată a sa împărăţie “aşteptaţi (staţi în aşteptare) pe fiul meu prea iubit zeu ucis”. Ai cetăţii fii …. (urmează “semnăturile” fiilor cetăţii)

Fig. 12. Maria cu templul fiilor săi.

Maria este menţionată în legătură cu templul fiului său (sau fiilor săi). După cum am văzut din placa de la figura 6, războinicii mergeu la Moleo Dava ca să aducă jertfe lui Zamolxe, rezultă de aici că Maria, despre care este vorba în placa din figura 12, este chiar mama celor doi Zamolxe.

Bibliografie:

1. Romalo, Dan, Cronică getă apocrifă pe plăci de plumb? Bucureşti: Alcor Edimpex,
2005.
2. Ungureanu, Viorel, Originea antică a numelui Moldovei. Al-IV-lea Simpozion
Internaţional CUCUTENI-5000. Iaşi,Chişinău, Bacău,

2009.
3. Ungureanu, Viorel, Diegio-urmaşul lui Decebal la Sargedava. Al-IV-lea Simpozion
Internaţional CUCUTENI- 5000. Iaşi,Chişinău, Bacău, 2009
4. www.dacia.org; www.dacii.ro.

Filozofie şi istorie (1)